

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden bewijst het hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

381. Het Indianenmeisje. — 382. Het Spookschip. — 383. De Heks van Baudeloo. — 384. De Gevangene op het eiland. — 385. Een avontuur aan de grens. — 386. Hoe Pol renner werd. — 387. De Booze Heer. — 388. De Vuuroren van het eiland Rona. — 389. Een jongen in den voerkrijg. — 390. De Page van Graaf Egmont. — 392. Een Harde Les. — 393. De vlucht van de kernis. — 394. Een Vlaamsche cow-boy. — 395. Het Bloemenmeisje. — 396. De Slaven van Oostende. — 397. Een Smokkelaar aan de Lee. — 398. Een edder in den nood. — 399. Het Geheimzinnig Huis. — 400. Uit Droevige dagen. — 401. Het spook op de spoorbaan. — 402. Avonturen met een Hoed. — 403. Een Woelig Leven. — 404. De Geheimzinnige Kruisvaarder. — 405. De avonturen van een Hovenier. — 406. Een bange Vlucht. — 407. De nieuwe Kasteelheer. — 408. De jonge Landlooper. — 409. De Twee Kameraden. — 410. De Spion. — 411. De dochter van den Vischer. — 412. De dochter van den Bezenbinder. — 413. Een Huichelant. — 414. De Erkentelijke Indianenhoofdman. — 415. Onvergetelijke Avonturen. — 416. Een vreemde Nacht. — 417. De Hoeve bij de Duinen. — 418. Een kostschool. — 419. De moedige Padvinder. — 420. De Dragonder van het U. — 421. De strijd tegen de slavernij. — 422. De jonge Alpengids. — 423. Een onverwachte Erfdeel. — 424. De vrijdelde Diefstal. — 425. Op het eenzame Eiland. — 426. In den Sneeuwstorm. — 427. Sinterklaas in den Woonwagen. — 428. Het vuur in den nacht. Een moedige Knaap. — 429. Het Kerstfeest der Schipbreukelingen. — 430. Voor het Recht. — 431. Het spook van Sylt. — 432. De dappere Kasteelknaap. — 433. In Duizend Vreezen. — 434. De Toovenares van Diksmuide. — 435. Acht maanden op een onbewoond eiland. — 436. Ontmaskerd. — 437. Een gestoorde Nacht. — 438. De Stem aan de deur. — 439. Het Geheimzinnig bedrijf. — 440. De Smokkelaars van Blankenberghe. — 441. Een drama aan de grens. — 442. Een Godsoordeel. — 443. De verrader. — 444. Zigeuners en 't dorp. — 445. Een Rakker. — 446. De dochter van den Indianenhoofdman. — 447. De Smokkelbende. — 448. Het verlaten Schip. — 449. De Werklooze. — 450. De Avonturen in de Hooglanden. — 451. De Gestoorde Zesdagenkoers. — 452. Uit een gezin. — 453. Een Smokkelavontuur. — 455. De Weezen van de Beukenharst. — 456. Kars, de Herdershond. — 457. Een angstige Tocht. — 458. De verkleede Krijgsman. — 459. De Heldin van Maestricht.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

PRIJS: 60 CENTIEMEN.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wetteren.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr 460.

A. HANS

Een Spion Verrast

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

EEN SPION VERRAST

I.

Pol Van Beeck, een jongeling van ongeveer twintig jaar, wandelde op een donkeren Novemberavond van Gent naar zijn dorpje « Nederbeek », dat zoowat een uur gaans van de stad lag. Hij moest te voet gaan, want het was in 't jaar 1915 en oorlog in Europa. De Duitschers, die meester waren in ons land, hadden het verkeer geschorst.

Van Beeck was afgekeurd in het leger om een kwaal, waar hij echter niet al te veel last van had, wanneer hij rustig leven kon.

Hij stapte nu flink door, want bij avond waren de wegen onveilig. Pol woonde bij zijn ouders in een huisje, dat vlak bij een kasteel stond, waar zijn vader toezicht op had. Toen hij binnen trad, zei zijn moeder:

— Gelukkig zijt ge daar, we zaten hier zoo eenzaam.

Pol had geen zusters of broeders.

— Ja, moeder, ik heb me verlaat, maar ben toch veilig thuis nu. Er zijn anders weer veel Duitschers in de stad. Eén regiment is terug gekomen van den IJzer.

Aan den IJzer hield ons leger stand.

— Als die maar niet naar hier komen, hernam vrouw Van Beeck. Zoo uw vader het wilde, waren we al lang naar Holland toe. Daar is het in alle geval toch rustig.

— Ik heb mijnheer Decroix beloofd op zijn kasteel te passen. Ik wil mijn woord niet verbreken, antwoordde vader.

Decroix was de eigenaar van het kasteel, en vader Van Beeck werkte veel voor hem.

— Mijnheer Decroix kan gemakkelijk praten, meende Pol. Maar hij was zelf een van de eersten om te vluchten, en zijn vier-en-twintigjarige zoon is ook de pijp uit. Nu, die zoon is altijd een lafaard geweest.

— Ja, Pol, dat is waar. Maar als men zijn woord gegeven heeft, moe men dit houden. En waar zouden we in Holland gaan zwerven? Als gij met moeder wilt gaan, zal ik u niet tegenhouden. Als het dan erg moest beginnen nijpen, zou ik u volgen, sprak vader.

— Neen, dat niet! zei vrouw Van Beeck. Laat ons dan maar liever samen hier blijven.

De familie koutte nog wat, maar ging vroeg ter ruste. In dezen benarden tijd waren steenkolen en olie duur. Hoe minder men verstookte, hoe beter!

Den volgenden morgen was het koud weder; het had een beetje gevoren. Daar Pol toch niets te doen had, bleef hij nog al lang onder de wol. In den namiddag wandelde hij in het kasteelpark. Hij liep over het grasperk, waar in het midden een paar boschjes stonden. Plots struikelde hij over een tak en viel op den grond. Het was gelukkig niet erg. Door den schok echter zag hij, dat de grond onder het middelste boschje wat scheen te zakken. Nieuwsgierig schopte hij de aarde weg, en tot zijn groote verbazing merkte hij een houten luik.

— Wat is dat voor iets geheimzinnigs! dacht hij.

Met groote krachtinspanning lukte hij er in het luik te openen en zag dan een trap, die naar beneden leidde.

— Zeker een onderaardsche gang, mompelde hij.

Dat was niet te verwonderen, want het kasteel was reeds eenige eeuwen oud.

Pol wilde er meer van weten en voorzichtig daalde hij de trap af, en kwam in een zeer mufte donkere gang. Tastend ging hij verder, en na eeni-

ge minuten, stond hij aan een andere trap. Hij besteedde deze, en een nieuw luik moest weer worden geopend. Eerst na bovenmenselijke inspanning lukte Pol er in. Hij slaakte een kreet van verbazing. Hij was in de kelders van het kasteel.

— Daar weet vader zelfs niets van, dacht de jongeling.

Hij snuffelde nog wat rond, en besloot toen langs die gang weer te keeren. Hij daalde dus af. Weldra bemerkte hij, dat deze gang ook nog met een andere verbonden was. Hij sloeg die in, en kwam toen aan een heel anderen kant van het park uit.

— Zeker uitwegen van den ouden tijd, om bij een belegering te kunnen vluchten, zei Pol.

Hij liep naar huis, en vertelde alles aan vader, die ook zeer verbaasd was.

— Ik werk al veertig jaar op het kasteel, en weet er nog niets van. Ik wed, dat zelfs heer Decroix de gangen niet kent, sprak Van Beeck.

Hij ging ook eens kijken.

**

Eenige weken verliepen. Op zekeren morgen was Pol weer naar de gangen geweest. Toen hij terug naar huis keerde, hoorde hij plots Duitsch. Hij wou weg springen, maar het was al te laat, want twee Deutsche officieren en een jonge heer

stonden vóór hem. Deze heer was niemand anders dan Louis, de zoon van den heer Decroix, den eigenaar van het kasteel.

— Wat doet gij hier? vroeg Louis norsch aan Pol.

— Wel, mijnheer, ge weet toch wel, dat we toezicht op het kasteel houden.

— We hebben hier iets te regelen, zei Louis, die nu toch een beetje beschaamd scheen, dat hij hier met de Duitschers stond.

— Ga maar heen, sprak een der officieren.

Vlug stapte Pol weg, want hij betrouwde deze ontmoeting niet.

— Louis, bij die kerels, dacht hij. Daar zal zijn vader ook wel niets van weten. Zou hij met den vijand konkelen? Hij is er laf genoeg voor.

Hij vertelde alles aan zijn ouders.

— Wel, wel, zei vader; bestaat Louis zoo?... Mijnheer Decroix zal daar niets van weten. Louis is dus terug in België. En ons wil hij niet begroeten.

— Laat ons nu maar vluchten, sprak moeder. Als de Duitschers hier op het kasteel komen, ben ik geen oogenblik gerust meer.

— Zoo'n haast is er nu toch niet bij, meende vader.

Pol keek wat later naar het kasteel, maar van de Duitschers en Louis was niet meer te zien.

Enkele dagen waren voorbij gegaan. Tot hiertoe

was er niets ongewoons gebeurd en vader had reeds gezegd, dat ze veel te vlug ongerust geweest waren. Op zekeren morgen echter, toen Pol bezig was met wat in den stal te werken, hoorde hij hoefgetrappel. Hij ging kijken en bemerkte tot zijn grooten schrik een tiental Duitschers te paard. Een officier kwam naar hem toe en vroeg:

— Zijt gij Pol Van Beeck?

— Ja, heer.

— Dan houd ik u onmiddellijk aan.

— Mij aanhouden. En waarom? vroeg Pol.

— Ge zult het wel later hooren, maar ge moet mee!

Het was of alles rond Pol draaide. Hij voelde angst. Door al het gerucht waren zijn ouders ook naar buiten gekomen.

— Nu willen ze me aanhouden, riep de zoon.

— U aanhouden, en voor wat? kreet vader. Maar dat is zeker een vergissing!

— Luister, zei de officier. Ik heb bevel gekregen om uw zoon aan te houden. Gij zelf moet met uw vrouw deze woning verlaten. Er mag niemand meer in de nabijheid van het kasteel wonen.

— En word ik daarvoor gevangen genomen? riep Pol, die al een beetje driftig werd.

— Kalm blijven, zei de overste. Ik moet mijn bevel uitvoeren. Ge weet het nu, gij gaat met ons mee, en uw ouders zullen de woning verlaten.

— Wat wilt ge met mijn jongen doen? vroeg de moeder angstig.

De overste antwoordde hier niet op, en riep:

— Vooruit, we hebben al tijd genoeg verloren!

Twee soldaten grepen Pol vast, en tilden hem op een paard. Vader kwam bij hem.

— O, zorg, dat ge met moeder over de grens geraakt, fluisterde Pol. In Holland zult ge veiliger zijn. Ik zal wel vluchten en u opzoeken.

De zoon kon moeilijk zijn tranen bedwingen.

— Als we naar Holland gaan, zullen we bij Roels te Hulst zijn, sprak vader.

De paarden reden dan in vollen galop weg. De ouders stonden daar geheel ontdaan.

— Waren we maar gevlucht! zei moeder schreiend. Wie weet, zien we hem nog ooit terug!

Pol was somber gestemd. Wat zou er met hem nu gebeuren? Plots dacht hij:

— Het zal een gemeene streek van Louis De-croix zijn. Die wil met de Duitschers heulen, en is ongerust omdat ik hem gezien heb.

Het duurde niet lang, of ze waren te Gent. Pol werd naar een gebouw geleid. Tot zijn schrik bemerkte hij dat het de gevangenis was, waar men burgers verzamelde, die voor de Duitschers moesten werken. Maar men stak hem alleen in een soort van cel.

Pol was ook bezorgd over zijn ouders. Waar moesten die heen? Hij hoorde nu en dan een paar

stemmen en ook wel eens een stap, maar het was alles. Niemand kwam zijn cel binnen. Het leek wel of de dag een eeuwigheid duurde.

Eindelijk toch werd de deur geopend, en er verscheen een bewaker met eten.

— Moet ik hier lang blijven? waagde Pol te vragen.

De kerel antwoordde echter niets en ging terug buiten, terwijl de deur weer stevig gesloten werd. Pol kon aan het eten niet denken. Opgesloten als een misdadiger en onschuldig zijn! Wat een gemeene daad van den jongen Decroix!

Weldra viel de schemer in het kamertje. Dit maakte alles nog droeviger.

Nu brak een lange, sombere nacht aan. Slapen kon Van Beeck niet, en pas tegen den morgen dommelde hij wat in. Met weinig moed begroette hij den nieuwen dag. Hij hoorde, dat de regen tegen een bovenruitje sloeg...

Het was ongeveer een uur of negen, toen plots de deur geopend werd, en er twee soldaten binnen traden. Pol werd mee geleid naar een bureel, waar achter een lessenaar een officier met een streng gelaat zat.

— Van Beeck, ge wordt beschuldigd van spionage, en uit een onderzoek is gebleken, dat gij ook smokkelt, zei hij barsch.

— Maar, dat is een groote leugen! riep Pol ver-

schrikt uit. Nooit heb ik gespioneerd of gesmokkeld. Ge kunt er geen bewijzen van hebben!

— Ge vergeet zeker tegen wien ge spreekt, kerel! riep de overste woedend uit.

— Ik mag me toch wel verdedigen!

— Ja, dat kunt ge hier in uw land allemaal goed, antwoordde de overste spottend. Nooit heeft er een iets misdaan. Ge weet dat de spionage met den dood gestraft wordt, maar we hebben nog medelijden met u. Ge zult naar een kamp in Duitschland gebracht worden.

— Ge hebt geen bewijzen om me te straffen, maar ik loop in den weg van Louis Decroix, die met u heult, riep Pol driftig uit.

— Voer dien kerel vlug naar zijn cel terug! schreeuwde de officier.

Van Beeck werd meegeleid naar zijn kamertje en weldra zat hij weer alleen.

— Dooden durven ze me toch niet, dacht hij. Nu naar een kamp in Duitschland! Er bestaat toch nog kans, dat ik me redden kan. Maar mijn arme ouders. Waar moeten zij gaan dwalen? Doe dan maar altijd uw plicht zooals vader.

Gelaten wachtte Pol zijn lot af. Het was tegen den middag, toen men hem weer kwam halen. Men bracht hem naar een groote zaal, waar nog veel gevangenen burgers zaten. Pol kreeg wat eten. Na een kwartier trokken allen de straat op onder

sterk geleide. Het was een droevige stoet van mannen in dien motregen.

Plots bemerkte Pol zijn vader, die op de straat stond te wachten, en hem een pakje kleeën en eten gaf.

— Vader, zei de zoon, ik moet naar een kamp in Duitschland, maar zal wel gelegenheid vinden om te vluchten. Tracht met moeder in Holland te geraken. Houd maar goeden moed! En wantrouw Louis!

Ze wilden nog meer spreken, maar Pol kreeg een stoot met den kolf van een geweer en moest voort.

Het waren voor velen nu tragische oogenblikken. De gevangenen trokken naar het station. Hier moesten ze een heelen tijd wachten. Pol maakte kennis met een anderen jongen van zijn leeftijd.

— Ik wou niet voor de Duitschers werken en moet daarvoor naar hun land. Ik zal echter wel vluchten, zei deze.

— Ja, zei Pol, maar vluchten zal toch ook zoo gemakkelijk niet gaan, want we worden streng bewaakt.

Weldra moesten ze in een trein, die uit beestenvagens bestond. Pol en zijn maat, die Jan heette, waren bijeen. Het duurde wel een half uur, eer de trein in beweging kwam. Zachtjes stoomde hij dan uit het grauwe station weg. Door een raampje blikte Pol naar buiten. Wat zag het landschap er

nu treurig uit met dien regendag! En de motregen maakte alles zoo killig ook.

Iedereen was somber gestemd. Na een langen tocht bereikte men Antwerpen. De gevangenen mochten echter niet uitstappen, maar men deelde hier voedsel uit, hard brood met slechte koffie. Het was intusschen al laat geworden. Men bleef niet overnachten te Antwerpen, want weldra ging de trein weer voort.

Pol zag den avond op de natte velden vallen. Nergens was er een lichtje te bespeuren, en het leek wel of men door een uitgestorven streek reed. Een lantaarn werd aangestoken en wierp eenige flauwe stralen in den wagen, waar het al erg bedompt was, want er kwam schier geen versche lucht binnen. Menigeen poogde te slagen, en enkelen gelukten erin, maar de meesten zaten daar ontmoedigd en droevig. De toekomst zag er immers zoo donker uit.

De trein reed traag en moest dikwijls stoppen om andere treinen door te laten. Het was een ellendige reis. Eindelijk toch brak de morgen aan. Deze zag er weer al even onaangenaam uit als die van gisteren, want het weer was er niet op verbeterd. De grijze lucht hing laag over het land.

Nu kwamen ze in voor Pol onbekende streken. Ze waren al een heel eind in Wallonië. Dikwijls zag men kapotgeschoten huizen. Weldra werd de Duitsche grens bereikt. Maar nog verder ging de

trein. De gevangenen, die sedert gisteren geen eten meer gekregen hadden, leden geweldigen honger. Tot nog tegen den middag duurde de tocht. In een klein dorpje werd halt gehouden. Hier moesten allen uitstappen. Er was echter een sterke bewaking, en niemand moest probeeren om te vluchten.

De stoet marcheerde op.

— We zijn haast uitgehongerd, en nog moeten we altijd maar voort, fluisterde Pol tot Jan.

— Ja, er is niets aan te doen. Gelukkig nog, dat de regen een beetje opgehouden heeft.

Na een half uur kwamen ze aan een groot, somber gebouw, dat door water omgeven was. In dat gebouw werd de groep gebracht. Vol spanning stonden de ongelukkigen daar. Zouden ze nu eindelijk eens mogen rusten? Na eenige minuten kwam er een officier, die in gebroken Vlaamsch sprak:

— Ge zijt hier nu in ons kamp! Ge zult niet moeten rentenieren, want er valt te werken. Wie onwillig is, zal zwaar gestraft worden, en degene die wil vluchten, wordt eenvoudig neergeschoten. We maken hier korte wetten. Ge zult nu wat eten krijgen, en dan moogt ge reeds aan den arbeid.

— Wat heb ik spijt, dat ik niet als vrijwilliger in het Belgisch leger gegaan ben! riep een reeds oudere man uit.

Pol was ook ongerust. Zou het hier wel ooit lukken om te vluchten?

— Waren we maar in tijds de grens over gegaan! dacht hij in zijn wanhoop.

— Met onze natte kleeën halen we nog een ziekte op den hals, zei Jan. We worden erger dan beesten behandeld.

Weldra werd er soep uitgedeeld. Niettegenstaande ze bereid was met allerlei afval, smaakte ze den uitgehongerden gevangenen. Nog een half uur mocht men rusten. Er brandde echter geen vuur in het gebouw, en in hun natte kleeën, leden allen koude. De rusttijd was rap voorbij, en er kwamen toen soldaten.

— Allen in rij naar buiten! riep een sergeant.

De gevangenen, die wel een beetje bekomen waren, gingen met geweldigen tegenzin uit het gebouw, want het regende nu weer. Ze moesten op een koer blijven staan en het duurde niet lang of ze waren geheel doorweekt.

Een officier, diep in een mantel gehuld, kwam naar hen toe, en riep:

— Ge zult in ploegen verdeeld worden, en in een bosch hout hakken. Past op, dat ge niet probeert te ontsnappen, want dan wordt er op u geschoten. Het beste, wat ge kunt doen, is flink te werken!

Er werden schoppen en bijlen verdeeld, anderen moesten een kruiwagen vastnemen. Daarna

trok men in groep van twintig naar een dichtbijgelegen bosch.

— Zeker hout, dat ze noodig hebben om iets te maken voor den krijg. Zoo werken we onze eigen landgenooten tegen, het is schandalig, fluisterde Jan.

— Ik schaam me ook, antwoordde Pol. Maar wat wilt ge er aan doen? Als ge tegenpruttelt, zouden ze u durven neerschieten!

Droevig begonnen ze aan den arbeid. Eentonig klonken de bijlslagen in het woud. Het was zwaar werk ook. Bewakers, die goed tegen den regen gekleed waren, liepen rond. Lang duurde het werken niet, want het was vlug donker. De ongelukigen keerden terug naar het somber gebouw.

In een groote holie zaal, waar lange tafels stonden, werd eten uitgedeeld, droog brood met zwarte koffie. Pol's gedachten gingen nu naar zijn gezellig huisje te Nederbeek. Hoe prettig was het daar op de lange winteravonden bij de warme kachel. In een andere zaal, waar stroo op den grond lag, moesten ze rusten.

— Wat ben ik blij, dat ik kan liggen, zei Pol tot Jan.

— Ja, ik ook. Alhoewel het geen pluimbed is, zal het niet lang duren eer ik slaap.

Pol hoorde de regen tegen de ruiten tikken, en dacht aan zijn ouders. Eindelijk sluimerde hij in.

Des anderendaags om vijf uur moesten allen weer op. Loom kwamen ze overeen.

— Het regent, dat het giet, zei Jan. Het zal weer aangenaam zijn om te gaan werken!

Nu hadden ze een uur tijd om te eten en zich gereed te maken, want om zes uur moesten ze buiten. Het was nog niet geheel licht ook. De weg, die naar het bosch liep, leek wel overstroomd. Men moest soms in het slijk gaan tot over de enkels. En dan weer maar aan het kappen en vervoeren! Het was een echt slavenwerk.

II.

Eenige weken waren voorbij gegaan. Tot hier toe was er in het kamp nog niets bijzonders gebeurd. Het weer was geheel veranderd. Het vroor en sneeuwde.

— Nu zullen we wel van sterfgevallen hooren, zei Pol. Ik ben van plan een poging te doen om te vluchten. Ik weet, dat het moeilijk zal zijn, maar als ik hier nog lang moet blijven, ga ik toch dood. Ge weet, dat ik zwak ben.

— En hoe zoudt ge willen vluchten? vroeg Jan.

— Wel, nu het toch aan het vriezen is, kan ik misschien wel over het water gaan, dat rond het kamp loopt. We hebben ons tot hiertoe altijd goed gedragen, en 's nachts houdt men ons niet zoo

scherp in 't oog. Maar voelt ge er zelf ook niets voor?

— Natuurlijk zou ik gaarne genoeg meegaan, maar ik vrees, dat ze ons zullen pakken. Ik zal er eens over denken.

Heel den dag door dacht Pol aan die vlucht. 's Avonds liepen de soldaten inderdaad reeds over het water rond het gebouw.

— Ik mag niet te lang wachten, dacht Pol. Nu is er kans.

Den volgenden morgen zei Jan tot hem:

— Wel, Pol, ik wil hier ook weg. Het ijs is sterk genoeg en we kunnen vanavond ontsnappen. Ik heb bemerkt, dat we in den kelder kunnen gaan; daar is een venster, dat juist aan het water uitkomt. Langs daar geraken we misschien weg.

Gansch den dag waren de twee vrienden natuurlijk zenuwachtig. De avond viel vroeg en het begon nu te sneeuwen. De gevangenen zaten weer in de groote zaal, waar een vuur brandde. De meeste waren erg slaperig en, zooals gewoonlijk, ging men vroeg ter ruste.

— Om elf uur komt ge naar het keldertje, fluisterde Jan tot Pol. Ge zult het klokje wel hooren. Voorzichtig zijn!

Pol lag langs de eene zijde van de kamer en Jan aan de andere. In spanning bleven ze wakker. Ze hoorden het weldra negen slaan.

— Nog twee uurtjes, mompelde Van Beeck.

De spanning nam toe. Het was toch eigenlijk met het leven spelen, want ook buiten het gebouw zou er nog veel gevaar zijn. Alleen als ze Holland bereikten, konden ze zeggen dat ze veilig waren.

Eindelijk sloeg het elf. Heel voorzichtig stond Pol op, en liep op zijn teenen voort. Ook Jan verliet zachtjes de kamer. Moesten ze nu gesnapt worden, dan konden ze zeggen, dat ze onpasselijk geworden waren. Gelukkig was de deur van het keldertje open. Ze daalden voorzichtig af.

— We zijn al zoo ver, fluisterde Jan.

Vóór het venster, dat aan het water uitkwam, waren geen tralies. Door de vorst ging het echter moeilijk open en de jongens moesten flink trekken. Dat maakte eenig gerucht. Eindelijk gaf het raampje toch toe. Eerst klom Pol er uit en weldra stond hij op het ijs. Even werd hij bevangen door de koude buitenlucht, maar het was dadelijk over. Met Jan was dit hetzelfde geval. Ze liepen zachtjes en dicht tegen den muur tot de achterzijde van het kasteel. Dan waagden ze het om den wal over te steken. Veilig werd de kant bereikt, maar alle gevaar was nog niet geweken. Ze kropen door dicht struikgewas. Het sneeuwde buitengewoon en weldra waren ze geheel wit. Ze leden natuurlijk ook koude, maar dat vonden ze nu zoo erg niet.

— We moeten maken dat we een heel eind van hier zijn, eer het morgen is, we kunnen dan misschien wat inlichtingen over de streek krijgen,

want ik weet op geen honderd uren af waar we zitten, zei Van Beeck.

Ze kwamen weldra aan den steenweg, en vlug stapten ze nu door de eenzame streek. Het was al bij vieren toen ze plots een gerinkel hoorden. In een oogenblik sprongen ze in de gracht, en een seconde later kwam er een slede voorbij, die be-spannen was met een paard, dat bellen droeg.

— Het gevaar is voorbij, fluisterde Jan. Maar ge ziet, dat we moeten oppassen.

De tocht werd voortgezet. Na een kwartier zagen ze in de verte een lichtje. Voorzichtig gingen ze nader, en zagen dat de slede voor een herberg stond. Door een reet in het vensterluik bemerkte Pol, dat de eigenaar van de slede daar bij de kachel zat en van de warmte bijna insliep.

— Die kerel rust uit en laat zijn paard in de sneeuw staan. Willen we er met de slede van onder gaan, dan kunnen we een flink eind vooruit geraken? sprak Pol.

— Ja, antwoordde Jan. Wacht, we zullen de bellen wegnemen.

Vlug stegen ze in. Het paard, dat koude gele-den had, begon nu geweldig te loopen. De slede slingerde over den weg.

— Het geluk dient ons, zei Jan.

— Als ze nu maar niet op ons spoor geraken! vreesde Pol.

— Wel neen, als het licht is, laten we de slede

ergens staan, en we gaan een andere richting uit.

— Nu moeten we oppassen, zei Jan tegen den morgen.

Een beetje later zagen ze een paar boeren af-komen.

— Ik ken wat Duitsch, sprak Jan. Ik zal den weg eens vragen.

Ze lieten de slede stoppen.

— We zijn afgedwaald, kunt ge ons niet zeg-gen, waar we ons bevinden? sprak Jan.

De jongens hoorden den naam van een bekend dorp, maar vernamen tevens, dat ze dertig kilo-meter van de Belgische grens waren; over de grens lag Verviers.

De vluchtelingen reden door.

— Ziezoo, sprak Jan; nu kennen we de rich-ting. Het beste is nu maar, dat we de slede straks aan den kant laten, want ik denk dat ze bij de grens strenger zullen zijn, en de posten zijn mis-schien ook al verwittigd van onze vlucht.

Een paar uur later stapten ze uit en gaven het paard een tik, dat nu zonder geleider voort liep. Ze sloegen een binnenweg in en vol moed stapten ze verder. Het sneeuwde nu niet meer.

— We zouden in een schuur moeten kunnen kruipen, om wat te rusten, meende Jan. En het is ook beter, dat we ons overdag niet laten zien.

Ze gingen nu dwars door een afgelegen streek, en kwamen ook dikwijls door bosschen. Toen ze

zoowat twee uren gegaan hadden, zagen ze een kleine hoeve.

— We zouden ook wat moeten eten, zei Pol; want mijn maag begint geweldig te grollen.

— De mijne ook, maar we moeten oppassen.

Ze bemerkten dat er twee oude lieden in het huis waren.

— Blijf gij buiten, zei Jan. Ik zal binnen gaan om eten.

— Ge zult toch geen geweld doen tegen ouderlingen?

— Neen, wees maar niet bang; ik zal het flink aan boord leggen.

Jan, die gelukkig wat Duitsch kon, stapte zonder aarzelen binnen. De twee oude menschen keken verschrikt op, want het waren immers zulke bange tijden.

— Vrees niets, zei Jan. Ik kom van een kamp, en moet naar Verviers, maar ik ben verdwaald.

De man gaf inlichtingen.

— Ik dank u, zei Jan. Maar, zoudt ge me niet een paar boterhammen willen meegeven voor onderweg? De streek is hier eenzaam en ik moet misschien nog wel heel den dag gaan.

— Zeker, vriend. Wilt ge iets drinken ook?

— Neen, met een paar boterhammen ben ik al tevreden.

Dadelijk sneed de vrouw zes dikke boterham-

men af en Jan dankte haar nogmaals en tevreden verliet hij het huisje.

Het brood smaakte heerlijk. Na een half uur bemerkten de jongens een schuurtje, dat midden in een weide stond, zeker voor vee. De deur was open en er lag ook stroo in.

— Hier kunnen we veilig den nacht afwachten, zei Pol.

Geheel afgemat lieten ze zich neervallen, en hulden ze zich in het stroo.

— Luister, sprak Van Beeck. Voor alle voorzichtigheid zou er een van ons moeten waken, terwijl de ander slaapt. Zoo lossen we elkaar af.

— Goed, neem gij maar eerst wat rust.

Met welbehagen liet Pol zich in het stroo neer, terwijl Jan vóór het venster plaats nam. Er gebeurde echter niets en de twee uren waren vlug voorbij. Nu was het de beurt van Pol om te waken. Zoo ging het den ganschen dag door.

— We zullen weer maar opstappen, zei Pol 's avonds. Hoe verder van het kamp, hoe beter!

Ze doolden langs onbekende streken. Natuurlijk, dat ze weer honger kregen. Volgens de inlichtingen moesten ze dicht bij de Belgische grens zijn. Daar was natuurlijk op te passen. Ze liepen zoowat twee uren, toen ze een lichtje zagen blinken. Ze kropen in de gracht. Het lichtje kwam nader en nader. Het waren spannende oogenblikken. Er stapte een patrouille voorbij, die echter

niets gewaar werd. Slechts toen de soldaten een heel eind verder waren, waagden de twee vrienden het te voorschijn te komen. Stil liepen ze dan voort. Een beetje later fluisterde Jan:

— We moeten dicht bij de grens zijn, anders zou men zoo niet patrouilleeren. Opgelet nu!

Zonder verdere tegenslagen ging de nacht voorbij. Toen het weer licht werd, bereikten ze een dorp.

— We zijn in België! riep Van Beeck verheugd uit. Zie, er staat daar een Fransche naam; het is Wallonië.

— Ja, maar we moeten het dorp mijden, want er zijn natuurlijk Duitschers. We kunnen ergens op een hofstede gaan.

Pol en Jan bereikten weer een bosch. Een vrouw en een kind waren er hout aan het sprokelen. Pol, die Fransch kende, sprak haar aan.

— Zeker vluchtelingen? zei de vrouw. Er komen er veel langs hier. O, ge moogt me vertrouwen. Mijn man is in het Belgisch leger. Ik zal u bij mijn broer brengen en die helpt u.

De vrouw leidde hen naar een kleine hoeve. Haar broer toonde zich zeer vriendelijk. Hij en zijn vrouw gaven Pol en Jan eten en wezen hun toen een bed. O, wat was het heerlijk op de zachte matras onder de dikke dekens! De jongens sliepen den heelen dag.

Ze bleven op deze hoeve drie dagen, want hun

gastheer had gezegd, dat er in de streek goede vaderlanders waren, die vluchtelingen naar Holland geleidden. Wat geduld en zulk een gids zou hen ook meenemen.

III.

Twee weken waren voorbij. Van Beeck en zijn vriend hadden veilig Holland bereikt. Met den trein waren ze naar Hulst gereden, dat dicht bij Oost-Vlaanderen ligt. En bij Roels, een kennis, vond Pol zijn ouders. Wat was dat een vreugde geweest! Van Beeck en zijn vrouw woonden nu in een klein huisje met een andere familie. Ze werden gesteund door een Hollandsch Komitee voor vluchtelingen.

Door het groote en gelukte avontuur had Pol geen zin meer om stil tehuis te zitten. Hij achtte het nu zijn plicht, om behulpzaam te zijn voor zijn land. Jan, die bij hem gebleven was, oordeelde ook zoo. Samen gingen ze om inlichtingen naar een bureel en ze besloten koerier te worden, om brieven van soldaten naar de families in België te brengen. Dat was natuurlijk heel gevaarlijk, maar daardoor lieten ze zich niet afschrikken. Ze hadden een toestel om door de electrische draden te kruipen.

Zoo gingen weer maanden voorbij.

Op zekeren morgen werd Pol bij den heer ge-

roepen, die aan het hoofd stond van den spionage- en koeriersdienst.

— Pol, zei hij, ge zijt afkomstig van Nederbeek, nietwaar?

— Het is mijn dorp.

— Wel, ge zoudt ons een grooten dienst kunnen bewijzen. Ge kent zeker wel het kasteel van een zekeren Decroix?

— Of ik het ken! riep Pol. Mijn vader werkte daar.

— Op dat kasteel zijn er nu Duitschers, en daar worden belangrijke punten besproken. Er moet daar echter ook een spion zijn, die reeds veel van onze jongens heeft overgeleverd. Wij zouden gaarne weten, wie dit is. Zou het iets voor u zijn om dit te onderzoeken?

— Wel zeker, en het zou mij niet veel verwonderen, als ik dien spion al kende. Laat me maar doen... Ik verzeker u, dat die tocht niet nutteloos zal zijn. Maar laat Jan medegaan!

— Dat is goed! Wanneer wenscht ge te gaan?

— Morgen avond reeds.

— Die gemeene spion zal Louis Decroix wel zijn, dacht Pol, toen hij buiten was.

Hij dacht aan de onderaardsche gangen.

— Als ze die niet ontdekt hebben, zullen ze me van groot nut zijn, sprak hij bij zich zelf.

Jan was dadelijk bereid mee te gaan. Vader en moeder maanden de jongens tot voorzichtigheid aan.

IV.

Den volgenden morgen was het regenachtig, en dit verheugde de twee vrienden, want hoe donkerder het zou zijn, hoe beter.

's Avonds trokken de moedige jongelingen in den omtrek van Stekene over de grens. Een man, die daar in een hutje woonde, was hun gewone helper. Hij verborg het toestel, een ton met rubber belegd, in zijn woning. De grens was afgesloten door prikkeldraad. Op sommige plaatsen was een electrische stroom. Wie zulk een draad aanraakte, werd doodgebliksemd. Maar op rubber heeft electriciteit geen vat. De ton werd tusschen twee draden geschoven en de koeriers kropen er ongehinderd door. Natuurlijk moesten ze ook op hun hoede zijn voor Deutsche schildwachten. Reeds dikwijls was er een vluchteling of spion doodgeschoten.

Pol en Jan stapten door den nacht langs de eenzame wegen van Waasland. Vóór het licht was, kwamen ze te Nederbeek aan. 't Deed Pol vreemd, zoo weer zijn dorpje te bereiken. Dadelijk sloop hij met zijn vriend in het kasteelpark.

Zachtjes kropen ze nu door de boschjes. Na

eenigen tijd zoeken vond Pol het plekje weer. Hij stampte de aarde weg, en het luik lag bloot. Eerst moest hij weer hard trekken, maar het gaf toch toe. Dan daalden ze af. Onwillekeurig gingen Pol's gedachten naar den tijd, toen hij het luik ontdekte. Wat was er intusschen al niet gebeurd, en wie had toen kunnen denken, dat het luik en de gangen zulk een dienst zouden kunnen bewijzen! Weldra waren ze in de kelders.

— Luister, zei Van Beeck. Ik ken heel goed het kasteel. Als er vergaderingen gehouden worden, is het zeker in de groote zaal. Die is juist boven een anderen kelder. Als we daar de vloer een beetje losmaken, kunnen we alles verstaan.

Heel voorzichtig gingen ze voort. Ze hadden een electriche lantaarn en allerlei gerief bij. Ze bereikten de aangewezen plaats en hoorden geen gerucht. Dan boorden ze een opening in den vloer van de zaal. Met het lichtje konden ze zien, dat het gaatje juist aan het einde van de zaal was, dus een geschikte plaats.

— We moeten nu maar geduld hebben, sprak Pol.

Ze rustten in de gang, gehuld in hun jas. Tegen een uur of negen kwam er beweging in de zaal. De jongens lagen op den loer. Weldra hoorden ze dat er een vergadering zou plaats hebben. Het duurde nog wel een half uur eer deze begon. Plots gaf Van Beeck, Jan een stoot, en fluisterde:

— Ik geloof zeker, dat Louis Decroix daar zit. Ik heb zijn stem gehoord.

Het was inderdaad zoo, want eenige oogenblikken later hoorden ze zeggen:

— Decroix, ge kunt ons een grooten dienst bewijzen. Te Vlissingen is er een bureel, waar lijsten zijn van Belgische spionnen. Ge moet eens te weten komen langs waar die kerels over de grens gaan, want we willen een grooten slag doen. Het moet nu eens uit zijn met die inlichtingen over onze troepen.

— Natuurlijk kan ik dat, klonk het terug. Ik heb daar veel vrienden, die invloed bezitten bij die heeren, en niemand wantrouwt mij. Binnen twee dagen weet ge alles.

— Ge zijt een onzer beste medewerkers, en ge zult goed beloond worden.

Pol stond te koken van woede, toen hij dit alles hoorde.

— Wacht maar, dacht hij. We zullen u eens beet hebben, gemeene kerel.

Veel belangrijks werd er daarna niet meer besproken, en weldra gingen de Duitschers uit de zaal weg.

— Vanavond trekken we er uit, zei Jan. We zullen ook rap te Vlissingen zijn.

Gansch den dag bleven ze in den kelder en toen het donker was, gingen ze weg. Als ze aan den zoom van het park waren, klonk het plots «halt».

Het was een Duitsche schildwacht, die hen ver-
rastte. Jan, die alles in duigen zag vallen, behield
zijn tegenwoordigheid van geest en gaf de Duit-
scher een geweldigen vuistslag. De soldaat viel
bewusteloos neder.

— Vlug! rep Jan.

Ze vlogen nu over de velden. Slechts toen ze
heel ver waren, waagden ze het even te rusten.
Zonder verdere hindernis kwamen ze de grens
over.

V.

Louis Decroix, die een gemeene kerel was, liep
te Vlissingen op de straat naast een persoon, die
meewerkte aan de spionage voor het Belgische
leger. Eensklaps zei een agent, dat hij mee moest
naar het politiebureau. Louis wilde een hoogen
toon aanslaan, maar de agent vroeg hem, of hij
dan geboeid wilde weggebracht worden. De
valschaard moest gehoorzamen.

Bij den kommissaris zag hij tot zijn schrik Pol
staan. Jan kende hij niet.

— Gij zijt Louis Decroix? vroeg de kommis-
saris.

— Jawel.

— Gij gaat geregeld naar België.

— Dat is niet waar!

Pol deed nu weer zijn verhaal. Louis loog alles

af. Maar de kommissaris liet hem aftasten en
vond een lijstje met namen en een Duitsch pas-
poort.

— Dat zijn mannen, die ge in de handen der
Duitschers wilt spelen, zei de kommissaris.

Louis ontkende nog. Hij werd echter opgeslo-
ten. Hij was wel niet strafbaar in Nederland,
maar de overheid kon ongewenschte vreemdelin-
gen opsluiten voor den duur van den oorlog. En
dit gebeurde met Louis Decroix.

Pol en Jan hadden gewis velen het leven gered.
Ze bewezen nog groote diensten aan hun land
en volk. Het liefst brachten ze brieven naar Bel-
gië. Er was in veel streken geen postdienst. En
ouders, vrouwen en kinderen van Belgische sol-
daten hoorden van deze nooit nieuws en konden
er ook geen zenden. Maar veel soldaten stuurden
brieven naar adressen in Nederland, ergens aan
de grens. Koeriers brachten dan die brieven in het
geheim naar België. Ze droegen er andere van de
familieleden mee terug en stuurden ze uit Hol-
land naar het Belgisch leger.

Pol en Jan beleefden aandoenlijke tooneelen in
huizen van dorpen en steden, waar de Duitschers
meester waren. O, die vreugde van een vader en
moeder, van een vrouw en kinderen als ze plots
een brief kregen van hun zoon, hun man en va-

der! En Pol en Jan konden zich voorstellen, hoe ook soldaten even gelukkig waren met nieuws van hun geliefden uit het bezette land.

VI.

Eindelijk was de lange, gruwelijke oorlog ten einde. Van Beeck, vrouw en zoon keerden naar Nederbeek terug. Ze vernamen hier, dat mijnheer Decroix in Engeland gestorven was. Zijn vrouw overleed reeds vijf jaar vóór den oorlog. Louis, hun eenig kind, was de erfgenaam van het kasteel en andere eigendommen. Maar hij vertoonde zich niet op het dorp.

Vader Van Beeck kon een kleine hoeve huren en zou daar met de hulp van zijn vrouw en Pol ruim zijn brood verdienen.

Heel het dorp wist het, dat Louis met den vijand gekonkeld had. Nu hoorde men van Pol, wat er te Vlissingen gebeurd was. Het gerecht stelde een onderzoek in. Pol en Jan werden nauwkeurig ondervraagd. De rechtbank strafte het ver-

raad van Louis Decroix, al liet deze zich in België niet zien. Hij werd ter dood veroordeeld, maar zou zich niet laten vangen. Hij was naar Duitschland gevlucht. Hij moest geld hebben en stuurde een kennis naar Nederbeek met volmacht om het kasteel en eenige hofsteden te laten verkoopen. Die vriend kon echter niets doen. De regeering sloeg immers de bezittingen van Louis aan, verkocht ze en behield het geld als een vergoeding voor de hooge boeten, waartoe de verrader ook door de rechtbank veroordeeld was. Zoo verloor Louis Decroix alles.

Hij was nu een arme man. Hij had gehoopt, dat de Duitschers gewonnen zouden hebben. En dan had hij een voorname post gekregen. Maar het was geheel anders verlopen. Hij moest nu werk zoeken op een bureel, om zijn kost te verdienen. En de Duitschers daar in het stadje, waar hij woonde, minachtten hem nu zelf, omdat hij een verrader van zijn volk was geweest. Dit was uitgekomen, toen hij voor zijn bewezen diensten een ambt vroeg aan de regeering. Zoo werd Louis Decroix toch gestraft.

Pol trouwde een jaar na den oorlog met een braaf meisje van Nederbeek. Hij dreef handel in steenen, kalk en kolen en kreeg veel klanten. Het ging hem goed.

Dikwijls kwam Jan, die koopman in boter en eieren te Deinze was, hem bezoeken.

Hij woonde dus niet ver van Nederbeek.

In hun gemeenschappelijk lijden waren Pol en Jan trouwe vrienden geworden en dat bleven ze.

Een vreemde familie bewoonde nu het kasteel. En soms kwamen vreemdelingen naar de verbor-gen gangen kijken.

EINDE.